

Naalakkersuisut pisortat pisiortorneranni inatsisitigut, teknikikkut aammalu niuerner-palaarneq eqqarsaatigalugu neqeroortitsinermi atorneqartartussamik inatsisissatut siunnersuummik saqqummiussinissamut pisussaaffilerneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiussassaattut siunnersuut. Inatsisissatut siunnersuutip qulakkiissavaa pisiffigisat assigiimmik pineqarnissaat, tuniniaanermi pisiffissat toqqarneqarneranni sinaakkutissat ersarissuunissaat aammalu neqerooruteqartoqartillugu maalaaruteqarfiusinnaasumik pilersitsisoqarnissaa. Inatsisissatut siunnersuummi aamma pisiffissat toqqarneqarneranni inuiaqatigiit aningaasaqarnerat tamakkiinerusumik qanoq isiginiarneqartassanersoq pillugu maleruagassiortoqarnissaa ilaatinneqassaaq.

(Inatsisartunut ilaasortaq / Medlem af Inatsisartut Naaja H. Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit)

Akissuteqaat

(Aningaasaqarnermut Aatsitassanullu Naalakkersuisoq)

Siullermeerneqarnera

Naalakkersuisut siunnersuuteqartoq matumuuna isumaqatigaat, piffissaq ungasinnerulaartoq isigalugu Kalaallit Nunaat neqerooruteqartarneq pillugu inatsiseqartariartoq. Siullermik Naalakkersuisut isumaqarput naleqqunnerpaajusoq pisiortorneq pillugu kaajallaasitap atuuttup iluarsaannissaanut pisiortornermut tunngasunut isumalluutit tulleriarneqarpata.

Iluarsaassineq suliassaavoq isumalluutinik atuinikiffiunerusoq, pitsaasumik sukkasuumillu sunniuteqarsinnaasoq. Iluarsaassinerup qularnaassavaa, pisiortorfiit assigiimmik pineqarnerat pisiortorfinnullu toqqaanermut killiliussat ersarissut.

Nioqqutissanik sullissinernillu pisiortornermut tunngasut EU-mik Aningaasaqarnikkut aqutsinermut isumaqatigiisummi apeqquserneqarsinnasut ilagaat. 2014-mi isumaqatigiisummi EU-p naliliineranut atatillugu nioqqutissanik sullissinernillu pisiortornerit appasinnerpaamik karakterilerneqartut immikkoortut ilagaat.

Tamatuma kingunerani Namminersorlutik Oqartussat ukiuni aggersuni nioqqutissanik sullissinernillu pisiortorneq alaatsinaannerulissavaat. Tassunga atatillugu annermik ukkanneqasapput:

- Pisiortorneq pillugu kaajallaasitap nutarternera
- Tamanut paasissutissiineruneg
- Kommunik suldaqarneq
- Naammagittaalliuuteqartarfiusinnaasumik pilersitsineq
- Unammillernerulersitsineq

Naalakkersuisut pisariaqartitsinerit ilalersorneruniarlugit pisiortornermut tunngasut tulleriarnermi pingaarnertilerpaat. Taamaattumik Namminersorlutik Oqartussat 2014-imi pisiniarnermut allaffik nammineertutut allaffinnigortippaat (pilersaarusiortluni pisiortorneq).

Ullumikkut Pilersaarusiortluni Pisiniartarfimmi sulisut amerlineqarnikuupput, ulloq naallugu

atorfillit tallimaallutik. Namminersorlutik Oqartussat pisiniartarnerannut pingaarnertut killiliussassat, tunngaviusumik isumaqatigiissutissat ilusiliornerat aamma neqeroortitsisarnerat Pilersaarusiortluni Pisiniartarfiup isumagisarpai.

Ullumikkut Namminersorlutik Oqartussat pisiniartarnerat kaajallaasitakkut 24. septembari 2010-meersukkut aaqqiivigineqarpoq. Maannakkut Naalackersuisut suliniutaannut ilaavoq kaajallaasitamik nutarterinermik taaneqartup tigussaasumik suliarineqarnera. Sulinermit tassani ilaatigut sammineqarput:

- Neqeroortitsinermut killiliussat ersarissut
- Unammillernerulersitsineq
- Neqeroortitsinermi ingerlatseriaatsinut periarfissat amerlanerusut
- Pisiniarnermi inatsisilerinermut tunngasutigut teknikikkullu aalajangersakkat
- Paasiuminartumik, assigiimmik iliorfiginninneq naligiinnerlu EU-mik suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut naapertorlugu tunngaviusut eqquutsinnissaat qulakkiissallugit.

Naalackersuisut kaajallaasitakkut nutaakkut pisortat aningaasaataasa atornerarneqarnerannut tunngatillugu paasiuminartuunissaa qulakkiissavaat, sammissallugulu najukkani suliffeqarfiit qanoq pitsaanerpaamik akuliutsinneqarnissaat naligiissumik iliorfiginninnissamik tunngaviusut unioqqutinngikkaluarlugit.

Peqatigitillugu kaajallaasitaq nutaaq inatsisissamut tunngavissamik pitsaasumik pilersitsissaaq, pissutigalugu kaajallaasitaq nutaap atornerani misilittakkat ilisimasallu inatsisissamik piareersaataasumik sulinermit ilanngunneqassammata. Naalackersuisut kissaatigaat, inatsisissaq nunami maani pissutsinut tulluarsarsimassasoq, inuussutissarsiortunut atugassarititaasutigut sinaakkusiussat pitsaasut pilersitseqataaffigalugit aamma pisortat aningaasaataannik atuiluarneq akisussaassutimillu pisariaqartitsineq tapersersussallugit.

Naalackersuisut sulinissaminni ataatsimoorussamik malittarisat najoqqutarisallu atuutilersinnissat samminiarpaa. Tamatuma sullissinnerit amerlanerusut unammillerneq aqutugalugu tuniniarneqartalernissaannik Naalackersuisut kissaataat tapersersussavaa, qulakkiissallugulu suliffeqarfiit pisortanut isumaqatigiissutinut neqeroornissamut periarfissaqalernerat.

Tamatuma saniatigut Naalackersuisut isumaqarput, unammillernerulersitsinikkut suliffeqarfiit nutartertumik ineriartornerat aalajangiunneqassasoq qulakkeerneqarlunilu. Malitassat kaajallaasitamut ikorfartuutaasut suliffeqarfiit pisortanut isumaqatigiissuteqarnissamik neqerooruteqarnissaat ajornanninnerulersissavaa. Tamanna isumaqarpoq, Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiillu tuniniaanermut atatillugu isumalluutiniq atuinerat minnerulissasoq.

2015-imi neqerooruteqartitsinermut isaaffik nutaaq saqqummiunneqassaaq. Neqerooruteqartarnermut atatillugu tamanut ammasumik paasissutissiinermik annertunerulersitsissaaq.

Tamatuma saniatigut suliffeqarfimmut sullissiniarluni nalunaaruteqarnissamut periarfissaqalissaaq, suliassaqarfimminnut suliassanik saqqumilaartoqaleraangat nalunaarfigineqartassapput.

Tamatuma saniatigut suliassat siusinaarnerusumik ussassaarutigineqartassasut

Naalackersuisut sulissutiginiarpaa, suliffeqarfiit suliassanut piareersartarniassammata.

Aammattaaq Naalakkersuisut nioqqutissanik sullissinernillu pisiortornermut tunngasuni kommuninik suleqateqarneq annertunerulersinniarpaat. Neqerooruteqarnermut atatillugu maalaaruteqarfiusinnaasumik pilersitsinermi periarfissat aningaasartuutaasinnaasullu Naalakkersuisunit misissorneqassapput.

Naalakkersuisunit anguniarneqarpoq akisussaassuseqartumik pisiortortuunissaq. Tassani pineqarpoq, massakkorpiaq pissarsiarinerani aki kisiat isiginiassanngikkipput. Paarlattuanik piffissami sivisunerusumi aningaasartuutunik atuineq ataatsimut isiginiarneqassaaq.

Toqqaannanngitsumik aningaasartuutit inuiaqatigiinnik imaluunniit suliffeqarfinnik mingutsitsineq, sulinikkut ajortunik atugaqarneq, inatsisitigut sukannernerusumik piumasaqarneq aamma pisortatigut ajortumik oqaluuserineqarneq aqquutigalugit eqquisinnaasut ilanngullugit.

Namminersorlutik Oqartussat pisiortornermut akisussaasusilimmik iliussappata, tamatuma ilaatigut aalajangersimasumik kingunerissavaa:

- Piumasaqaataassasoq pisiortorfiit pisortanut aningaasanik akiitsoqassannginnissaat
- Pisiortorfiit inuiaqatigiinnikkut akisussaaffimmik tigusinissaat tapersersorlugu, soorlu ilinniartunik ilinniartitsinikkut, qajassuuttariaqartumut suliffissanik pilersitsinikkut, inooqataanikkut navianartorsiortunik peqataalersitsinikkut il.il.
- Pisiortorfiit avatangiisinik mianerinninnissaat tapersersorlugu.

Kaajallaasitap nutarterlugu sulinermi tassungalu atatillugu misilittagaalersimasut toqqammavingalugit naliliinermik suliaqartoqassaaq, inatsisissamut piareersaatitut suliaqarnermi ilaatinneqartussami. Tassunga atatillugu neqerooruteqartitsisarnermut inatsisissap aningaasaqarnikkut allaffissornikkullu kingunerisassai ilanngunneqarumaarput.

Taamatut paasinnillutik Naalakkersuisut siunnersuut akuersissutigineqassasoq inassutigaat matumuunalu suliap ingerlateqqinnissaa Inatsisartunut suliaassanngortillugu.